

NADNIEMIEŃSKI KURIER POŁSKI

Grzeszkowej 13 tel. 168
Redakcja otwarta od 12-11-6
Administracja 10-114-6
Prenumerata miesięcznie zł. 4.
z odnośnikiem i przes. poczt. 4 zł. 60 gr.

№ 293 Rok II
GRODNO
niedziela 25 paździer. 1925 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz mm za tekstem 1/2 Dr obn
za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyra-
Miesięcznie p/g umowy. Dla ogłoszeń układ strony 3-mio
szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w na-
główny, obowiązuje wszystkie już przyjęte zamówienia
bez uprzedniego zawiadomienia.

ulica Pocztowa № 4.

Gdy zmysły się budzą z HENNY PORTEN

NAD PROGRAM:
Safanduta
komedia w 3 akt.

Referat o kanalizacji Grodna

Stosownie do zapowiedzi, na czwartkowym posiedzeniu P. M. wygłoszony został przez inżyniera komunikacji p. W. Knake referat o kanalizacji, opracowany przezeń na prośbę Magistratu, na podstawie dwumiesięcznych blisko studjów przygotowawczych na gruncie, oraz prac związanych z wykonaniem projektu i kosztorysów.

Referat obejmował całokształt przewidzianych przez miasto robót kanalizacyjnych, zaznajamiając słuchaczy z najbardziej drobiazgowymi szczegółami projektu.

Jeżeli weźmiemy za podstawę twierdzenie, że dokonane dzieło posłużyć może do określenia charakteru jego twórcy, to czwartkowa prelekcja określić pozwala prelegenta jako nadzwyczaj sumiennego, drobiazgowego i systematycznego człowieka, o olbrzymiej dozie zamiłowania przedmiotu, pozbawionego próżności pozerstwa nie obliczającego nic na efekt.

Prelegent, z pominięciem tak zwykłego w każdym śmiertelniku pragnienia wywołania odpowiedniego odpowiedniego efektu, pominął i zapomniał o tych właśnie barwnych stronach swojej pracy i uwagę całą poświęcił technicznej stronie kwestji, którą wyzerpał do najmniejszych drobiazgów.

Trudno w notatce dziennikarskiej dążyć za całokształtem treści prelekcji, opisywać szczegóły projektu, przedstawiać ujemne strony prac przygotowawczych, na istnienie których uważał się inż. Knake, w związku z brakiem niektórych materiałów i danych, bez których podobne prace dają rezultat, o jakim nie można powiedzieć, że został wykonany z matematyczną ścisłością. Trudno rozpisywać się z drobiazgowością o systemie projektu kanalizacyjnego i wyższości danego systemu nad innymi, lub o kombinacjach przeprowadzonych w pracach przygotowawczych inżyniera K., celem połączenia w pewnej mierze niektórych systemów, dla osiągnięcia maximum doskonałości projektu, przy jednoczesnym minimum kosztów.

Projekt obejmuje sieć kanalizacji na obszarze całego miasta wraz z dzielnicą za koleją, z uwzględnieniem ewentualnego przyłączenia całości terenów, obecnie umiastowionych z dóbr stanisławowskich.

Plan dzieli miasto na dziesięć kompleksów sieci kanalizacyjnych, pozwalając stopniowo, w miarę możliwości, na wprowadzenie w życie projektu.

System kanalizacyjny przewiduje odprowadzanie ścieków ulicznych i podwózkowych do zbiornika filtrującego, a dopiero stamtąd odpływu zupełnie czystej wody do Niemna. Nieczystości zaś powstałe z osadu mają być za pomocą specjalnych wagonetek wywożone na odpowiednie przeznaczone miejsca, gdzie po wysuszeniu ulegną spalaniu, ewentualnie zaś mogą być przerabiane przy domieszce torfu na nawóz, lub zużyte na wyrób brykietów opałowych.

Nadmiar wody w razie nawałnicy po zmyciu przez pierwszą falę nieczystości do kanałów, odprowadzany będzie za pomocą t. zw. bu rzowców wprost do Niemna.

Dla garbarni, browarów i szpitali, jako dających ścieki specjalnie zanieczyszczone, szkodliwego charakteru zarówno dla zdrowia, jak i dla kanałów, dzięki kwasom, jakie w sobie posiadają, projekt przewiduje specjalne urządzenia, w pierwszych — neutralizujące, a w drugich — odkażające ciecz spływającą do kanałów.

Korzystając ze sprzyjającego terenu, projekt przewiduje urządzenie w okolicy rzeźni, na przestrzeni mniej więcej hektara, kilku rybnych stawów dla hodowli karpia, dokąd po przejściu przez odpowiednie filtry woda niezupełnie jeszcze czysta, a przeciwnie posiadająca sporą dawkę substancji pożywnych wpływać będzie. Stamtąd zaś odprowadzona zostanie jako zupełnie już oczyszczona do Niemna.

Horodniczanke zniknie z widowni, nie będzie już zatrważać powietrza swymi woniejącymi dopywami, ani też poetycznie omywać pieczołowicie dla jej figlarnych igraszek przy-

gotowywanych wysepek na t. zw. „Brechałce”.

Projekt ujmuje ją w system rur, na których urządzony będzie odpowiedni nasyp oraz ubita szosa dla kolowej komunikacji.

Stosownie do wniosku radnego Cytaryńskiego ma być przy projektowaniu prac obejmujących koryto Horodniczanki, uwzględniony projekt przeprowadzenia doliny rzeczki normalnej kolei, jako łącznika między stacją, a przystanią na Niemnie.

Nad Niemnem ma być urządzony bulwar—ujmujący od strony miasta koryto rzeki w żelazo betonowe i granitowe ramy, na całej długości którego umieszczony zostanie główny kolektor.

Poszczególne pozycje obejmujące kosztorys robót kanalizacyjnych przedstawiają się w następujących cyfrach:

Dziesięć magistrali z odcinaniem „odnog” i połączeń z posesjami	6.680.000 zł.
Ujęcie Horodniczanki	781.680 „
Bulwar wzdłuż Niemna	300.000 „
Ułożenie kolektora	379.000 „
Stacja do oczyszczania ścieków	120.000 „
Przebrukowywanie ulic, stawy i inne drobniejsze roboty	284.000 „

Ogólny koszt wprowadzenie projektu w życie wynosi plus minus 8.494.680 zł.

Oczywiście o przystąpieniu do prac kanalizacyjnych w obecnych ciężkich czasach mowy być nie może, jak również o wprowadzeniu całej sieci odrazu.

Jest to sprawa przyszłości, może nawet niezbyt odległej i dobrze, że Magistrat pomyślał o wcześniejszym przygotowaniu projektu, który można dzięki temu spokojnie, dokładnie i wszechstronnie rozpatrzyć, zanim przystąpi się do jego wykonania.

Wyjaśnienie

W związku z notatką, zamieszczoną w Nr z dnia 22 b. m. naszego pisma p. t. „Czyżby nieporozumienie” otrzymaliśmy od instruktora P. M. S. p. Klimaszewskiego następujące wyjaśnienie.

Koło Akademika powołując się na

wiadomość w prasie o apelu P. M. S. zwróciło się z pismem z dn. 29. III. b. r. proponując swych prelegentów wyjazdowych.

Jednocześnie w liście nadmieniono, że bliższe szczegóły tej sprawy omówione zostaną w piśmie, które do P. M. S. nadesłane zostanie po ferjach Wielkanocnych.

Na pismo to p. Klimaszewski odpowiedział listem z dnia 3. IV. № 99, w którym, w imieniu P. M. S. przyjął uroczoną propozycję i dziękował za takową.

Obiecane drugie pismo od K. A. po ferjach nie nadeszło, natomiast przez p. Klimaszewskiego w rozmowie z jednym z kolegów wileńskich ustalone zostały nazwiska prelegentów i tematy odczytów proponowanych przez czł. K. A.

Jednocześnie na zasadzie własnego doświadczenia p. K. wyraził wątpliwość, aby w czasie wakacyjnym, jaki na prelekcje swe wyznaczają studenci, odczyty mogły przynieść spodziewane rezultaty, wobec intensywnych robót polnych, jakimi mieszkańcy wsi i małych miasteczek są zaabsorbowani.

Na poparciu swych racji p. K. stawiał nam za przykład np. Skidel, gdzie na odczyt, wygłoszony przezeń zjawilo się aż 6 słuchaczy, wtedy, gdy w czasie wiosennym, sala była literalnie przepelniona.

Niezależnie od własnego sceptycznego punktu widzenia na tę sprawę napisał w dn. 27. VII. r. b. list do p. Bławdziewiczowej, z ks. Sapieżyną zaś konferował osobliście proponując, urządzenie odczytów w rejonach objętych działalnością tych pań.

Na list nie otrzymał odpowiedzi, K. Sapieżyna zaś oświadczyła, że odcienie wszyscy są zajęci w polu i prost o prelegentów w jesieni po wykopaniu kartofli lub zimową porą, co zostało przez p. K. powtórzone w rozmowie z tymże kolegą.

Jednocześnie p. K. prosił w imieniu P. M. S. aby o ile który z kolegów, w czasie odpowiednim dla wygłoszenia prelekcji na prowincji zechciałby przyjechać w tym celu, to Zarząd Macierzy służy pomocą, udzieli latarni projekcyjnej oraz zwróci koszty przejazdu.

Tak sprawa ta się przedstawia to oświetloniu p. Instruktora P. M. S.

Kronika

Teatr Miejski

Dzisiaj po raz drugi komedia w 4 aktach Al. Fredry „Pan Jowialski”. Świetna komedia ta starannie wyreżyserowana przez Dyj. Rychłowskiego, koncertowo grana przez wszystkich wykonawców, na tyle przepięknych dekoracji wykonanych według szkiców mistrza Dra-bika, wzbudziła na premierze ogólny zachwyt publiczności. Obsadę tworzą: p. p.: Dyj. Rychłowski (rola tytułowa), Dunin-Rychłowska, Frank-lówna, Jasińska, Dąbrowski, Detekowski, Kubiński, Wyrzycki-Wichrowski i Woltejkowski.

W poniedziałek przedstawienie zawieszono.

K o m u n i k a t

„Narodowa organizacja kobiet” w Grodnie niniejszym podaje do wiadomości, że sekcja kulturalno-oświatowa w tej organizacji powzięła zamiar zorganizowania kursów dla kobiet alfabetek w szkole powszechnej Nr 1 przy ul. Północnej 1. Oprócz nauczania czytania i pisania w sekcji prowadzona będą systemem pogadarek takie przedmioty, jak rachunki, historia, geografia. Kurs odbywać się będą dwa razy tygodniowo — w poniedziałki i czwartki od godz. 7-ej do 9-ej wieczorem. Zapisy kandydatek na owe kursy rozpoczyna się w dniu 28 października od godz. 7-ej do 9-ej wieczorem w wyżej wymienionym lokalu. Opłaty miesięczne od osoby 1 zł.

Zarząd N. O. K. spodziwa się, że szersze warstwy społeczeństwa zainteresują się tą sprawą, która wszystkim nam chyba leży na sercu.

P o z a r

W dn. 21 b. m. wsi Strzelce, gm. Łunna, wybuchł pożar. Pastwą płomieni padł obłew oraz część domu mieszkalnego należące do mieszkańca tejże wsi Wiktora Wincentego.

Przyczyną pożaru — nieostrożne obchodzenie się z ogniem.

Straty wynoszą 8.600 złotych.

Z r a n i e n i e

W dniu 21 b. m. przywieziony został do szpitala miejskiego w Grodnie mieszkaniec wsi Prokopowice, gm. Indurkaj, Franciszek, Kłusko lat 17, który został zraniony kamieniem w brzuch, przez Kijmouta, Józefa.

Usiłowanie samobójstwa

W dniu 21 b. m. chłopiec ze wsi Łukawice, gm. Hoża, Wiktor Józef usiłował przy pomocy noża, popełnić samobójstwo. Rannego w tymże dniu dostarżono do szpitala miejskiego w Grodnie.

Usiłowanie zabójstwa

W dniu 19 b. m. w wsi Zaleskach, gm. Łunna, do domu zamieszkałego przez nieletnich brata i siostrę Głódów, wtargnął przez wybite okno, nieznan sprawca, który zadał śpiącemu 12-letniemu Głódowi 6 ran.

Na wazący alarm, przez przebudzone dzieci, sprawca głośnego czynu zbiegł.

Niewątpliwie usiłowanie zabójstwa było dokonane przez któregoś z bliskich krewnych w celu usunięcia przeszkody dla zdobycia gospodarki po zmarłym ojcu 6-letniej ofiary napadu.

Hasła „IV Tygodnia Akademika”

Droga konkursa rozstrzygnięto. Hasła, pod którymi rozpoczęło się „Tydzień Akademika” — w tygodniu 4 — 11 listopada rbb.

Brzmia one: „Akademikom przez Tydzień — Ojczyźnie na wieki” oraz „Fundamenty przyszłości — w Młodzieży i Młodości”.

W imię tych szczytnych hasła — w roku bieżącym zwróciła się akademicy do społeczeństwa o poparcie swych poczynań.

Wierzymy, że ogół polski, znający potrzeby młodzieży i kochający ją — ze wszech sił poprze jej kroki, oddając „Tydzień” sympatią i gorącym poparciem.

Pracownia dekoracyjna

Magistrat wydzierżawił od T. w. Dobroczyńności budę drewnianą, położoną przy ul. Orzeszkowej, w której w swoim czasie mieścił się kino-teatr.

W budynku tym usadzony będzie skład, oraz pracownia dekoracji teatralnych.

Pomysłowi temu należy przyklasnąć zupełnie szczerze z wielu względów: 1-o budynek i ogrodzenie zostanie doprowadzone do porządku i nie będzie nadal już spece-ole najpiękniejszą dzielnicą miasta; 2-o usunie z teatru element 3-o zmniejszy tamże obawy pożaru, usuwając wielką ilość łatwopalnych materiałów; 4-o zapewni T. w. do-chość z rudary.

Errata

We wczorajszym artykule: p. t. „Codziennie o 8-ej”, zakradły się nast. omyłki korektorskie:

W 21 wierszu od dołu II-ej szpal-ty winno być: praca zamiast proces, oraz w 4 wierszu od dołu IV szpal-ty sekretom zamiast tekterem.

O G Ł O S Z E N I A

Do wynajęcia duży umiło-wany pokój, wszelkie wy-gody, wejście frontowe, telefon, Listow-skiego 9-11 1-1

Francuskiego języka udste-ja wy-kwalifikowana nauczycielka, która studiowała język francuski w Paryżu. Wiadomość ul. Pocztowa 1 Szuszan 32 x.

Korepetycje języków

francuskiego i niemieckiego w za-kresie wszystkich klas gimnazjalnych u-dzielam Krakowiec Paszkińska 28

Napisz seraz! Bardzo wysoki zarobek u-chozny w mieście. Żadna agencja. Na odpowiedź załączony znaczek 20 gr. „Rekord”, Częstochowa, Aleja 53 3-

Ukazał się nowy numer tygodnika **Wiadomości Literackie**

Adres Administracji: **WARSZAWA, Ś-to Krzyska 30 tel. 228-94.**

Składajcie ofiary na L. O. P. P.

Mieczysław Szydłowski

iii Mieczysław Dobrucki

inżynierowie

Biuro Robót Budowlanych

i Przedsiębiorstwo Budowy

Sp. z ogr. odp.

GRODNO,

Wykonuje wszelkie roboty w zakresie budownictwa wchodzące

WARSZAWA

ul. Piłkna 44

ZAKŁAD FREBŁOWSKI

Heleny MEJERSONOWEJ

przy ul. Napoleońskiej, 14

czynny od godz. 9-ej rano do 2-ej pp.

Zapisy w godz. od 11-ej do 1-ej pp.

Początek zapisy o 11-ej do 5-ej pp. w miesz-kaniu prywatnym przy ul. Listowskiego 34.

22-30

ZAKŁADY GRAFICZNE

i PIERWSZA KRAJOWA FABRYKA KART DO GRY

Aleksander Łapin i S-ka

przyjmują zamówienia na wszelkie roboty

LITOGRAFICZNE

jak etykiety, plakaty, reklamy.

Spejalność — mechanicznie gumowane etykiety dla browarów i gorzelni.

ROZKŁAD

jazdy pociągów ważny od 5 czerwca 25 r.

№ poc.	Rodzaj pociągu	Przyjazd do Grodna		Odjazd z Grodna		Skład	Do kąd
		Godz.	Mfn.	Godz.	Mfn.		
266	Miesz.	1	20	—	—	Mosty	Grodno
704	Posp.	1	34	1	42	Zemgala	Warszawa-Gł.
732/733	Osob.	1	23	2	08	Suwałki	Warszawa-Wil.
711	Osob.	2	42	2	52	Warszawa Wil.	Wilno
781/784	Osob.	4	08	4	48	Warszawa Wil.	Suwałki
258	Miesz.	—	—	5	00	Grodno	Mosty
708	Posp.	4	35	4	43	Warszawa Gł.	Zemgala
267	Miesz.	—	—	6	25	Grodno	Jeziory
241	Osob.	9	26	10	01	Suwałki	Białystok
264	Miesz.	10	16	—	—	Mosty	Grodno
268	Miesz.	11	50	—	—	Jeziory	Grodno
714	Osob.	11	52	12	02	Zemgala	Warszawa-Wil.
265	Miesz.	—	—	19	30	Grodno	Mosty
713	Osob.	14	10	14	20	Warszawa Wil.	Zemgala
242	Osob.	17	50	18	30	Białystok	Suwałki
712	Osob.	22	17	22	27	Wilno	Warszawa Wil.

Składajcie ofiary na KUCHNIĘ DOBROCZYŃNOŚCI